

Fanifiktio: puolesta ja vastaan

Lyhyin kommentaarein varustettu lähdekoonta

Sananjalka, 2020-03-15

Tämä aineisto on koottu verkkolähteistä 2020-03-15, innoittajina samalla viikolla ystävän kanssa käymäni puhelinkeskustelu sekä useita kuukausia tai mahdollisesti jo vuosia aikaisempi lueskelu- ja tiedonhakutuokio.

Yleisestä käytännöstä poiketen lähdetiedot eivät sijaitse tekstin lopussa, sillä lukija saattaa hyötyä huomattavasti enemmän itse lähteisiin kuin minun kommentteihini perehtymisestä. Lähteitten luonteen vuoksi olen päättänyt käyttämään niistä tavallisten kirjallisuusviitteitten (esim. LE GUIN 1984) sijasta isokirjainlyhenteitä (esim. APO). (Vastaava käytäntö ei ole humanististen tieteitten alallakaan täysin tuntematon, vaan esimerkiksi Nykysyömen sanakirjaan saatetaan virallisissa julkaisuissa viitata lyhenteellä NS ja Uralisches etymologisches wörterbuchiin lyhenteellä UEW.)

Rivinalkuinen asteriski eli tähtimerkki (*) osoittaa URL-osoitteen, joka ohjasi asianomaiselle verkkosivulle tätä tekstiä koottaessa. Rivinalkuinen ristimerkki (†) osoittaa URL:n, jonka on tarkoitus ohjata asianomaisen verkkosivun muuttamattomaan versioon vielä vuosien kuluttuakin. Rivinalkuinen kaksoisristimerkki (‡) osoittaa URL:n, joka tätä tekstiä koottaessa ohjasi asianomaisen verkkosivun käyttökelpoiseen arkistoituu versioon. Aaltosulkeita olen käyttänyt otsikoitten jälkeen lisäämiäni selvennysten merkitsemiseen yksinkertaisesti siksi, että tavallisilla sulkeilla sekä hakasulkeilla on minun teksteissäni muutenkin kovin runsaasti käyttöä. Hakasulkeissa annan tavallisesti ääntämisohteja.

Tässä olen antanut jokaiselle itse määrittelemälleni isokirjainlyhenteelle suosituksenomaisen suomalaisen ääntämisohteen. Minulla ei tietenkään ole mitään sitä vastaan, jos joku pitää vaikkapa luentaa [älgēāfakū] parempana kuin antamaani ohjetta [älgēfak], mutta käyttämäni taivutus (esim. LGFAQin [älgēfakin]) lähtee muodoista, jotka itse mielessäni kuulen. (Muun muassa tämäntapaisten ongelmien ja niihin liittyvien johdonmukaisuuskysymysten vuoksi useimmiten vältän isokirjainlyhenteitten käyttämistä.)

Yleistietoa (johdannoksi):

- FASU [fasu] = Fanifiktio {suomenkielinen Wikipedia}
 - * <https://fi.wikipedia.org/wiki/Fanifiktio>
 - † <https://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Fanifiktio&oldid=18612370>
- FAEN [faen] = Fan fiction {englanninkielinen Wikipedia}
 - * https://en.wikipedia.org/wiki/Fan_fiction
 - † https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Fan_fiction&oldid=945017330

Keskeisimmät lähteet:

- APO [apo] = Professional Author Fanfic Policies {englanninkielinen verkkosivusto Fanlore}
 - * https://fanlore.org/wiki/Professional_Author_Fanfic_Policies
 - † <https://fanlore.org/w/index.php?>

[title=Professional Author Fanfic Policies&oldid=1587442](https://en.wikipedia.org/wiki/Legal_issues_with_fan_fiction)

- LI [äli] = Legal issues with fan fiction {englanninkielinen Wikipedia}
 - * https://en.wikipedia.org/wiki/Legal_issues_with_fan_fiction
 - † https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Legal_issues_with_fan_fiction&oldid=944948050

- LGFAQ [älgēfak] = Ursula K. Le Guin: Answers to a Questionnaire (FAQ: Frequently Asked Questions) {Vonda McIntyren perustama englanninkielinen Ursula K. Le Guin -verkkosivusto}
 - * <http://ursulakleguinarchive.com/FAQ.html>
 - † <https://web.archive.org/web/20160313055139/http://www.ursulakleguin.com/FAQ.html>

Lisätietoa:

- FU [äfü] = Fair use {suomenkielinen Wikipedia}
 - * https://fi.wikipedia.org/wiki/Fair_use
 - † https://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Fair_use&oldid=16277209
- LGC [älgēsē] = Ursula K. Le Guin – Contact
 - * <https://www.ursulakleguin.com/contact>

Yleistietoa-osio ei välttämättä ole aiheen kannalta oleellinen, jos lukija jo tietää, mistä fanifiktio maailmassa on kysymys. On kuitenkin mainittava, että FAEN oli keskeinen lähde muita lähteitä jäljittäessäni. Esimerkiksi Duckduckgo-haku tuntui yllättävän toivottomalta.

LI on erityisen merkittävä siksi, että se sisältää viittauksen APOon. Suosittelem myös kohdan »Authors» (5.1.2) lukemista kokonaan. Useimmat muut osuudet painottavat lakitekniisiä seikkoja tavalla, jota en yleisen mielipideilmaston tai varsinkaan ammattikirjoittajien arvomaailman kannalta pidä kovin oleellisena. Toisaalta ainakin kohta »United states copyright law» sisältää kiinnostavaa tietoa yhdysvaltalaisen fair use ('reilu käyttö', 'kohtuullinen käyttö', 'oikeudenmukainen käyttö') -käsitteen tulkinnoista. Suomen lainsäädäntö ei fair usea tai sen suoraa vastinetta tunne.

LI:n »Authors»-kohtaa laajemmin mutta myös pinnallisemmin katsauksen aihepiirin ytimeen muodostaa APO. Se on minulle ollut toistaiseksi merkittävin yhteenveto tunnettujen kirjailijoiden ynnä muitten fanifiktioon kohdistuvista suhtautumistavoista.

LGFAQin kohta »What is your policy on fan fiction set in your worlds and using your characters?» avaa Ursula Le Guinin [ərsələ lə gwini] henkilökohtaista näkemystä, lyhydestään huolimatta, huomattavasti paremmin kuin APOn sinänsä paikkansapitävät poiminnot. APOn onkin tarkoitus keskittyä vain fanifiktio lukijoitten ja kirjoittajien kannalta keskeisiin julkisiin kannanottoihin ynnä mielipideilmaston muutoksiin, ei yksittäisten kirjailijoiden tunne-elämään.

LGC valottaa ainakin jossakin määrin sitä, miten Vonda N. McIntyren (1948–2019) kuolema (kuten myös Ursula Le Guinin, 2029–2018, kuolema) on vaikuttanut siihen, että LGFAQ ei ole enää kovinkaan helposti löydettävissä.